

CAP CRÍTICA A UN PROJECTE DE 2.000 MILIONS

L'Aigüera: el monument al parc

2.000 milions de pessetes és la inversió global de l'Ajuntament d'Elx en un any. I és el preu del projecte d'un gran parc, ideat per Bofill, que ha rebut moltes crítiques raonades però cap al·legació formal.

Joan J. de Bustos i Lillo

Temps era temps que hi havia una ciutat molt especial. Es tractava d'una ciutat coneguda, on anava moltíssima gent. Però tenia un gran defecte:

—¿On has anat de vacances?, preguntava McEnroe a McMilans a la ciutat d'Aberdeen, Escòcia.

—Ara t'ensenyé unes fotos a veure si ho endivines, li respongué Mc Milans.

—¿Què és açò?

—¿No ho veus? Un tros de mar.

—¿I açò?

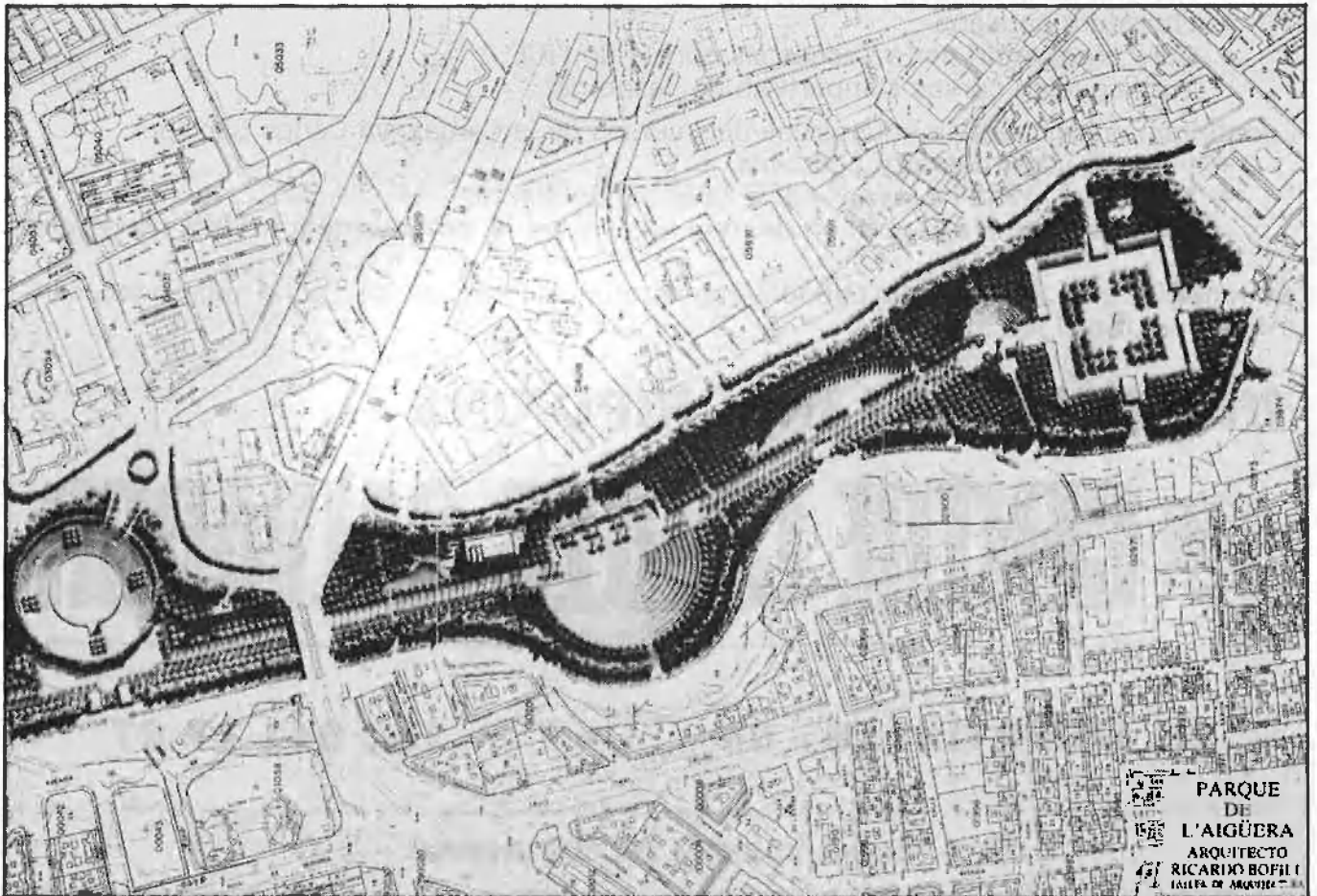
—¿Colló! Un tros de platja.

—¿I aquesta?

—Es va velar. És que feia una solanera...

—Xicot, si no me'n dones més dades...

I ací, a l'hora de donar més pistes, és on apareixen l'arquitecte Ricard Bofill i el seu parc, i al mateix temps el problema. ¿Per què es tria un parc, que en teoria hauria de tenir una submissió molt elevada al concepte d'utilitat pública, com a monument distintiu d'una ciutat? ¿No seria millor utilitzar per a tal fi un altre tipus de «monument», que no fos en si mateix objecte d'ús (i de contribucions espe-

cials, per cert) per part dels veïns? En farem la història.

El Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de Benidorm s'aprova l'any 1954, amb una importantíssima reforma a l'any 1963. En aquest PGOU els terrenys que ara són el Parc de l'Aigüera eren considerats com a zona edificable, i així fou fins

continuava sent zona edificable. Els Puchades plantegen a l'Ajuntament la possibilitat de compra de la plaça de bous i dels 40.000 metres que l'envolten a preu de zona edificable, és evident, deixant ben clar que si l'Ajuntament no comprava, edificarien. L'Ajuntament, davant d'aquesta posició, i tenint en compte la creença popular escampada pel poble que el barranc seria zona verda, es decideix a comprar i paga als Puchades 300 milions de pessetes, de l'any 1981, per la plaça de bous i els terrenys del barranc que s'estenen entre la carretera general i la via del trenet.

Una vegada feta aquesta despesa, és quan l'Ajuntament, concretament la corporació que presidia l'alcalde de l'extingida UCD, José Such, es planteja la possibilitat de comprar tota la part sud del barranc i dur a terme l'antiga aspiració de fer-ne una gran zona verda. El primer pas és canviar el PGOU en 1981, considerant tot el barranc d'ara endavant com a zona no edificable. I aquest és el camí que ha continuat el consistori socialista, adquirint tota la part sud del barranc, per un preu comprés entre els 300 i els 400 milions de pessetes.

Però per això ningú no s'espanta. Una cosa és evident, a Benidorm tot hom n'està content. Potser es critica el parc privatament en determinats ambients, però mai públicament. El fet més notori és que, malgrat les notes de premsa on la Federació Progressista de Benidorm i els Verds d'Alacant es mostraven contraris al projecte Bofill, no hi ha hagut cap al·legació contra el projecte. ¿Com s'explica això? ¿Com és possible que una obra d'inversió de 2000 milions de pessetes no tinga crítiques per part de col·lectius i personalitats locals? ¿Per què les úniques crítiques argumentades han vingut de fora del poble, com és el cas de les fetes pel sociòleg Mario Gaviria i l'arquitecte il·licità Gaspar Jaén i Urban?

És clar. A Benidorm es respira un cert sentiment d'orgull quan es parla del parc i de l'autor. Així, José Miguel Iribas, sociòleg, encarregat de la Coordinació tècnica de l'Oficina del PGOU, ens comenta: «El parc de Bofill és un espai de malgastament i les grans ciutats es construeixen amb espais malgastats.» I encara hi afegeix més endavant, «la ciutat de Benidorm sempre ha funcionat per utopies urbanes, que han empentat la iniciativa empresarial de la ciutat. Tot açò fa que la gent tinga il·lusió de treballar a un altre nivell. El parc és emblemàtic cap

a l'exterior, però també ho és cap a l'interior, d'afirmació de tot allò que som capaços de fer».

Posició admirable, molt americana. Però no tot poden ser utopies urbanes. La realitat també és un raser important, i així, a la colònia Madrid, barri obrer que voreja la carretera d'eixida cap a Callosa d'En Sarrià, fa pràcticament dies que ja no respiren la pols dels carrers en estiu i que no s'enfanguen quan plou. Però, a canvi, l'Ajuntament demana unes contribucions especials que en alguns casos arriben a les 400.000 pessetes. I és curiós que tampoc per part de l'associació de veïns colònia Madrid no han eixit crítiques al projecte de Bofill. Ací apareix un altre motiu de la manca de crítiques: la categoria de Bofill. Ens comentaven en ambients municipals que ja era conegut que el fet d'encarregar l'obra al millor tindria com a conseqüència l'absència de crítiques i, per tant, la rapidesa d'execució, cosa amb tota seguretat insalvable si s'hagués d'encarregar el projecte als tècnics municipals, i és important que per a les properes eleccions el parc estiga ja fet. Però, ¿per què Bofill?

«L'Ajuntament volia una operació de prestigi i amb projecció. Açò només s'aconsegueix amb un personatge que done relleu per si mateix. Independentment de la finalitat última, era molt més important per a l'Ajuntament la possibilitat de promoció exterior.» Amb aquestes paraules resumia Juan José Chiner, arquitecte director de l'Oficina Tècnica del PGOU de Benidorm, una idea arrelada en alguns sectors socials i que inclou el concepte de la ciutat com una gran empresa i la similitud entre la inversió en el parc i una reconversió industrial. Reconversió que persegueix una cultura urbana, i alhora, acabar amb el concepte «hortera» que ara com ara té Benidorm. Es tracta, és clar, de fer alguna cosa diferent, estèticament i culturalment avalada, per damunt del servei que puga tenir l'obra en el poble que la paga.

Els contactes amb Bofill es van fer per mitjà de Ricard Pérez Casado, que, assabentat dels projectes de Manuel Catalán, alcalde de Benidorm, el cridà amb motiu de l'exposició del parc del Túria, comentant-li la possibilitat de mantenir una entrevista amb el famós arquitecte català. Manuel Catalán es va acostar a València i tornà, ja, amb el convenciment de qui seria l'autor. Ara bé, l'Ajuntament no va deixar plena autonomia a l'arqui-

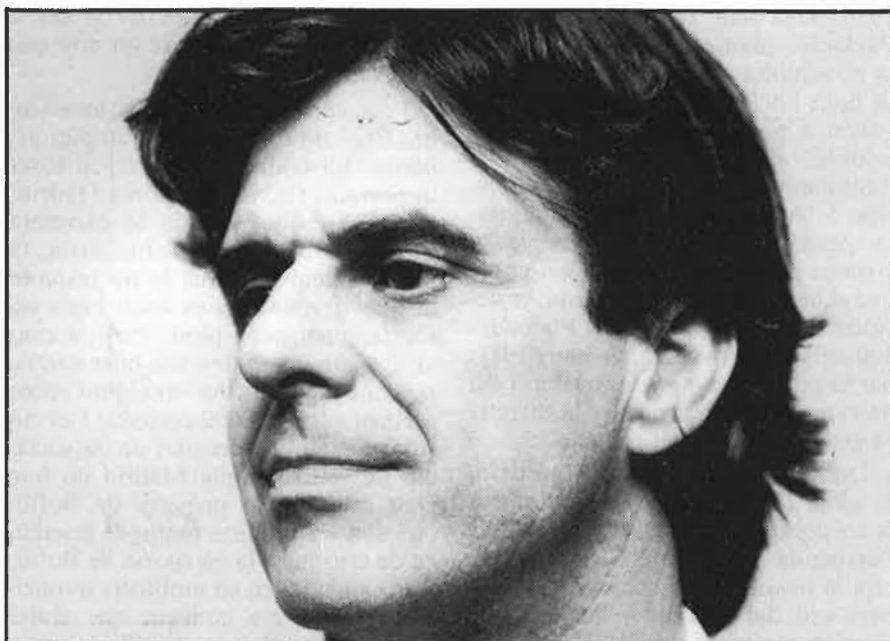
Dalt, acte de presentació del projecte, amb l'alcalde de Benidorm i Bofill. Baix, maqueta general.

l'any 1981. Un cúmul de casualitats i volees a tres bandes els van fer esdevenir allò que ara són. Entre aquestes casualitats podem assenyalar-ne, principalment, tres:

D'una banda, la riudada del 1971. El barranc baixa carregat de fúria i recorda als propietaris dels terrenys el seu caràcter de fera adormida. Aquests es plantejaren l'assumpte un parell de voltes abans d'edificar.

De l'altra, la manca d'un Pla Parcial que termenejarà amb claredat allò que és estrictament barranc. I quan açò s'intenta a través d'un Pla Especial, la família Puchades, propietària de la plaça de bous i dels 40.000 metres quadrats que l'envolten, s'oposa a l'esmentat Pla, ja que declarava com a zona verda tots els seus terrenys. El Pla no continuaria endavant. L'Ajuntament volia dur-lo a cap precipitadament, i la falta d'exposició pública —requisit imprescindible perquè siga vàlid— dona la raó a la família Puchades.

Per últim, la família Puchades comença a tenir pèrdues al negoci de la plaça de bous. Com que estava vivint el Pla de 1963, tot el barranc

Ricard Bofill: la «genialitat» exclou les crítiques.

tecte, sinó que li posava cinc elements fonamentals que hauria d'incloure el parc: un auditori, una pista de *footing*, un *parking* subterrani, canalització d'aigua per a possibles avingudes i que fos una alternativa a la platja.

Bofill va combinar tot açò, presentant cinc possibilitats, entre les quals,

l'ajuntament va elegir el projecte actual. El resultat és una obra faraònica, de 136.384 metres quadrats, on el verd estricte és el 50 % de la superfície total i suposa el 25 % del pressupost. On hi ha dos auditoris, l'un de 2000 a 3000 places i l'altre de 800 a 1000) tres estanys, 2.834 arbres, a la

primera fase, de 19 espècies distintes, 1.700 metres de canals, un circuit de *footing* i altres meravelles al mòdic preu de 2000 milions de pessetes. Aquest és, per cert, la quantitat per a inversió de què disposa l'Ajuntament de Benidorm a l'any. Per això, una altra qüestió seria fins a quin punt no estaria l'Ajuntament de Benidorm hipotecant la seua actuació en un futur proper.

El parc, segons el sociòleg Mario Gaviria, té defectes: «No és un parc funcional, és un monument al parc. És clar. La vegetació no és adequada per a la seua funció. Ací, més que parlar de les espècies que hi ha, caldria parlar de les que falten, i arribaríem a la conclusió de la inexistent representació de plantes autòctones. De tots els arbres ara existents al barranc només es contempla la possibilitat de salvar dos cedres.»

Però el defecte fonamental, i que resumeix tot el projecte, és l'«estandardisme». El parc és completament intercanviable a una altra població. No té un disseny ni un estudi particular per a la ciutat de Benidorm. És un projecte estàndard, però és que, en paraules de J. M. Iribas, «Benidorm és això». □

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
DELEGACIÓ DE CULTURA

ORQUESTRA MUNICIPAL DE VALÈNCIA

DIRECTOR TITULAR: MANUEL GALDUF

AVANÇ DE PROGRAMACIÓ
CURS 1985-86
TEATRE PRINCIPAL

Orquestra Municipal

30 gener - 19.30 h. • 1 febrer - 11.30 h.

M. Galduf, director.

J. Achucarro, piano.

Aquarius: *F. Cano*.

Concert núm. 4 per a piano i orquestra: *S. Rachmaninov*.

Concert per a orquestra: *B. Bartok*.

o-O-o

13 febrer - 19.30 h. • 15 febrer - 11.30 h.

J. Broocks, director.

R. La Bonte, piano.

Candide, obertura: *L. Berstein*.

Rapsodie in blue: *G. Gershwin*.

West side story (suite orquestral): *L. Berstein*.